

KÉPESUJSÁG.

J. LARRATZKY

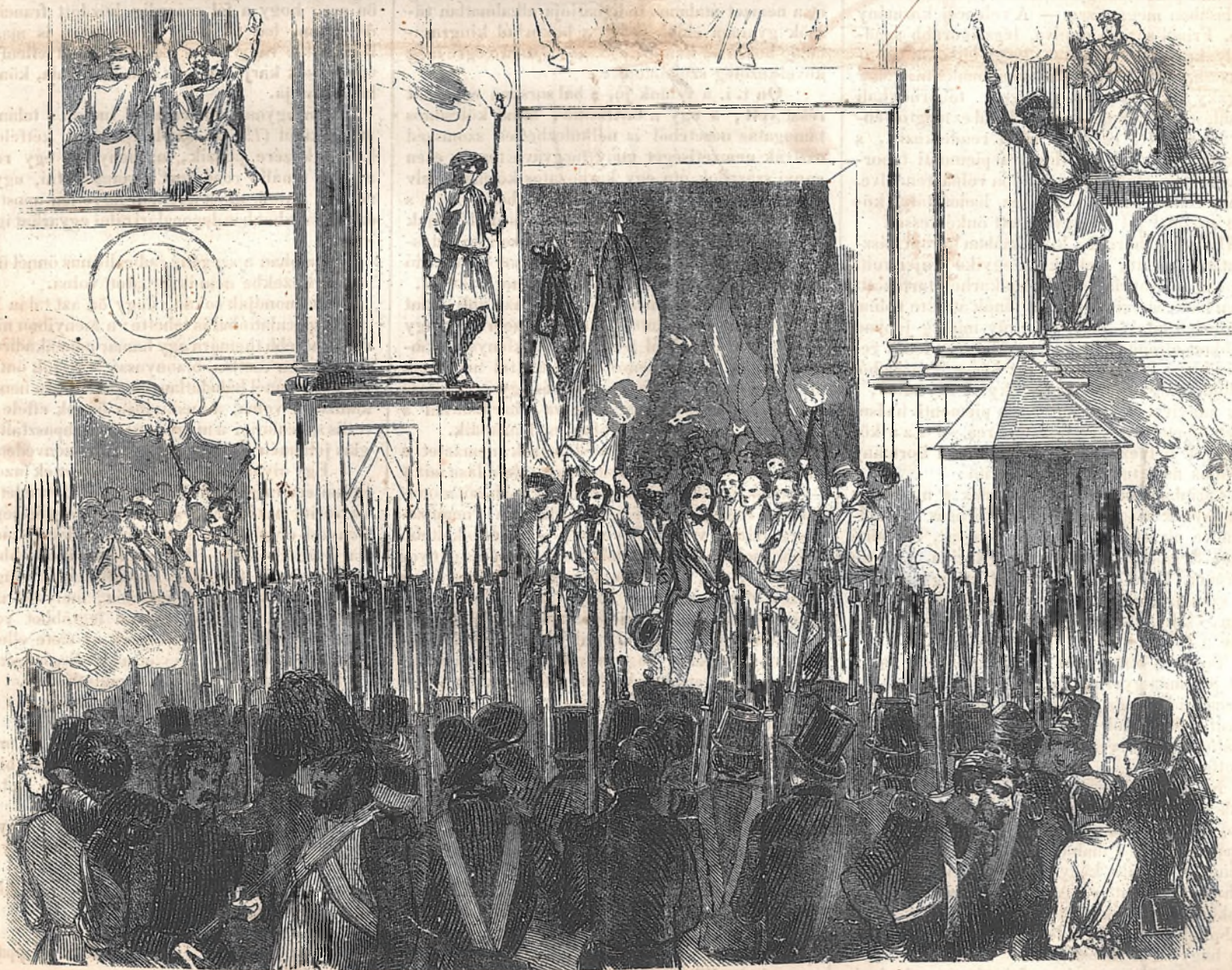
22 dik szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagyságu hasábon. | **KASSÁN, Május 27^{kén} 1848.** | Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s cízzmel 7 fr. 12 kr. p. p. | **[1⁶ Év.**

Előfizetésrei meghívás a Kassai Képesujságra.

Folyó évünk első fele végihez közelegvén, bátrak vagyunk minden rendü polgártársainkat **Képesujságnnk** előfizetésére Julius 1⁶ napjától kezdve felszólítani. Ára helyben fél évre 6 fr., postán bérmentesen borítékkal együtt 6 fr. 24 kr. p. p. Megjelenik minden szombaton 2 íven, s ha elegendő előfizető leend: hetenkint 3 íven; — harmadikon kizárólag politikai ujdonságokkal.

Kassán májushban 1848.

Werfer Károly,
nyomdár és szerkesztősége.

Párisi népgyűlés.

Párisi népgyűlés.

Május 4-dike Párisban a legnagyobb ünnepek egyike volt. Ezen napon az egész nemzetiség egyesített, hogy a köztársaság megalapítását és szilárdítását. A távirómu (telegraph) alig adott hírt a kerületi választásokról, egész Páris rendkívüli örömjajra fakadt, hogy a köztársasági intézkedések roppant számu s őszinte szavazat-többség által minden jövődre nézve elhatározó győzelmet nyertek. A nép e hangulata mellett még akkor is, ha a lakvidéki s vallási befolyások tulsulyt nyereztettek volna, a republikánus párt diadalmat vesz. A nemzetgyűlés tagjai az ünnepélyre kitűzött nap előtt érkeztek meg már Párisba. Örömrivalgással fogadtattak s a tanácskozmányi terembe gyűjtettek össze. Itt kitesztették, hogy Elbeuf, Nimes, Marseille, Nantes, Rhodéz, Castelle-Sarrazin városokban s több más helyeken sajnálatos jelenések s nagyobb kisebb mértékben véres botrányok történtek. Limoges városban a kormány rendeletei nagy kudarcot vallottak. Itt a szavazatszedő edények szétzuzattak, a nép ellenrevolútiót idézett elő s fölkelése által egy új lázadási hatalmat állított fel. Az ott hevenyében alakított ideigl. kormány semmit sem tehetett. Azonban a nemzetgyűlés hirtelen s erőlyesen lépett föl.

Párisban a nemzetgyűlésben következő, fölötte heves vita folyt; többi közt mondatott:

Lombardiában az egyenetlenség akadályoztatja a fegyveres önkéntes hadkarrt az olasz rendek különféle nemű határozataik által; Károly Albert munkássága oly nagy, hogy azt semmi oldalról sem lehet veszélyeztetni. A legújabb tudósítások felolvastattak, azon hírt adók, hogy ezen fejdelem hadi készületei bevégezvék, s hogy nem sokára készen leend Radeckzy tábornagy megtámadásához, hogy őt az Etsch melletti biztos állásában meggyőzze. — A velencei kormány végre, Friaul sorsán okulva, legszigorúbb rendszabályokat hozott volna, hogy birtokát megőrtalmazza, s erőlyesen oda fogna munkálni, hogy Radeckzy tábornagynak Nugent tábornokkalt egyesülését megakadályozza. Mind ez megtörténhetik: mert elég sereggel lehet rendelkezni, s annak egy osztálya La Marrora piemonti tábornok vezérlete alatt Coneglianóba volna rendelve. Ferrari római ezredes ugyanez hadosztályt követi 4 zászlóal jól fölfegyverzett önkéntessel.

Dirando tábornok, ki Paduában három zászlóaljat vezényelt, melyeknek egyike svajci volt, egy pedig a francia románi hadkarrhoz tartozott, a pápai had vezerségét is mint főnök átvette volna. Mind ebből látni: hogy a király mindig jobban és jobban elrendezi magát, s biztosan lehet remélni, hogy Nugent nem lesz képes Trevisóból kiindulni, hogy magát Radeckzyvel egyesítse, s pedig annyival inkább, mivel a piemonti hadsereggel komoly összecsapás vár reá. — Ez a körülmények helyzete az ideigl. milánói kormány nyilvános napi tudositványa szerint:

Turinban történt katonaszedés a nyilvános véleménynek megfelelt. Erre a főváros hét küldött neve olvastatott fel: Balbo Caesar, Gioberti Vince, Sclopis, Radice Vasco, Ravina, Cottino és Prever. Ezen névjegyzék két közügyért, három száműzöttet s két olyan embert foglal magában, kik a korábbi politikai eseményekben szinte a közbizalommal játszottak.

Továbbá olvastatott: hogy a siciliai parlament jelennen gyorsan folytatja munkáját, s pedig semmi különös zavargások nélkül. Syrakus a királyi hadaktól megszabadult. Messinában a korlátlán fölfegyverzés a csendet ismét helyre állította.

Krakóban véres viadal ütött ki. Osztrák katonák egy kovács műhelyében a kaszákat s dzsidákat elfoglalni akarták, minek Krakó lakosai ellenszegültek, s makacs csata után az osztrák katonák a várdába kénytelenitettek visszahúzódni, hogy magukat védhessék. Innen a várost gránátokkal s bombákkal lődözték s fenekig összerombolták volna; ha a lengyel kivándorlottak el nem hagyják a várost.

Posen hercegségben folyást verekednek.

Frankfurtban a lengyel kérdés rendkívül foglalkodtatja az ötvenek bizományát. Véleménye oda ment, hogy Németországnak a Gácsország, Krakó s Posen hercegségei igényével föl kell hagyni, s azt hiszi, hogy Lengyelországnak helyre kell állítani. Igen, ismét helyre kell állania, s függetlenségét, mint nemzetisége következményét, biztosítani szükséges: mert e nélkül korábbi önállóságába visszahelyezni s a szabad népek sorába iktatni nem lehet.

Ezen eszmék a nemzetgyűlésben legtöbb pártolókat nyertek s azon határozat nyilatkozott ki: hogy ha Németország nemzetiségét francia által tisztelben tartatni kívánja: előbb más népek nemzetiségét elismernie s tisztelnie kell.

A magyar ministerium és Martius 15-dike.

(Vége.)

Elkövetvén mind ezen sok sületlenséget Mart. 15-kének méltatlan cinchordója, nem elég, hogy páratlan baklövései honunk szívében Budapestben, mint szinte az egész országban, sőt bátran mondhatjuk: mind a két testvér magyar hazában a nemzet általános indignációjával fogadtatnak.

Ő még a journalistikát is e térre vonatkozó pár bajra felkölteti és lapja hangulatát jellemző polichinelféle pöfeszkedésével, s folytonos negédes vickádozásaival a nemzeti köz megvetést maga ellen mindinkább kihívni elég vakmerő.

És azért miután irkafirkáinak időelölttsége, kapeaskodásainak helytelensége, szóval minden lépésének tapintatlansága neki több helyekről már számtalanszor kibizonyított a nélkül, hogy őt ezen utbaigazítást lelkére venni, és szentiványi cigány módjára egyiránt folytatott nótájával felhagyni tapasztalhatánk, gonosz armánykodási szándokáról többé kétség nem lévén, mielőtt még őt a nemzet általános indignációjá alkalmatlan tücsök gyanánt előbb utóbb a bokorból kiugrasztaná, hozzá ad hominem et ad captum végre még következőleg szólandunk:

On t. i. a velünk jó, s balsorsban egyaránt részt vett, s egy a civilisatio, mind kölcsönös támogatás nézetéből is nélkülözhetlen szomszéd osztrák nemzetiséget gúny tárgyává tenni, ezen annyi századok óta egy kárhuzatos kormányi elv szerint tőlünk folytonos idegenkedésben őrzött, s legközelebb a mindenható gondviselés által velünk megbarátkozott nemzetef holmi nemzeti loyaltással meg nem férő, salak trivialitással bővelkedő kifakadásaival ismét elidegeníteni merészkedik.

On ezen szomszédunkat nemzetünk iránt legközelebb tanusított szép figyelemért a nagy Mátyás királyunktól felmaradt ereklények ajándékozásáért t. i. nemzeti becsülettel meg nem férő élcességgel ki satyrizálni, és így ezen nemzeti szent érzelmeket is durva, bárdolatlan s nemtelen negédséggel profanálni iparkodik.

On az egész szomszéd osztrák nemzetet a statusadósságnak ránk szándokolt tukmálása miatt — ambár annak disinteressatus nagyobb, sőt mondhatni a legnagyobb része ez érdemben a nemfizetésre nézve velünk egyetért, — az érdekeltebb többi csekélyebb része miatt oly illetlen s gúnyos kifejezésekkel megtámadni, s mind őzeket főleg közös viszonyaink oly kényes helyzetében nephistophelesi kárörömmel elkövetni nem ártalkodik.

On egyik — úgy látszik 53 — számában azzal fenyegetőzik, hogy mivel a pesti közönségben — ministeriumunk elleni elégséges ok nélkül dühösségre kapott áskálódásai miatt, — némely kiérdemlett ellenszenvek jelei mutatkoznak, önmagát kényszerítés esetében, ugy mond: más újabb, s természet elleni szövetségesek karjaiba is vetni (oh! oh! mi nagy csapás!) késznek lenni nyilatkozik; valamint kevéssel tovább ön ismét azt jelenti ki: hogy ön ministeriumunk politikájával nem lévén megelégedve, az ellen mindig határozottan fog küzdeni.

Mi azért önt egy furcsa kis excentricus kényurficskának is tartjuk ám.

Mi nem tudjuk, gonosz vakmerőségnak, vagy pedig gyermekes malitiának tekintsük e önnék ezen imbecillis fenyegetőzéseit.

Hiszen mi azt, hogy ön efféle természetelleni szövetségesek mágnes felé mindjárt eleitől fogva gravitálgatott, tollai színezetéről itélve, mindjárt gyanítottuk: sőt még pedig azt is, hogy ön említett kedves karokban már régóta létezik; hamarabb vagyunk hajlandók elhinni, mint nem.

Önnék ezen tendenciáiból ezután úgy hisszük, hogy még az is, ki a sorok közti olvasás mesteriségét egy messzire nem vitte, elégségesen okulhat: ha csak szellemi szemvilágát a gyógyíthatlan fekete hályog nem fodi.

Mi csak azt sajnáljuk, hogy minden sorából kirívó kártszomjazó vészkonvulziói, kézzel fogható ármánykodásai, és szennyes célu krakógásai már más hazai lapokba is viszhangra találhatának.

Mi önnék ezen fenyegetőzéseit nem hasonlíthatjuk egyébbe össze, mint azon simplex gonosztevő természetivel, ki megsértett bárgyu hiúsága miatt később hazáját az ellenségnek elárulni, mintsem hogy magát az egyszer földidézett Nemesisnek alá vetve előbbi mindennapiságába visszatakarodjék.

Mert ha ön elvei tisztaságának érzetében, s meggyőződésében, politikája dogmái miatt egy kis szellemi martyriumot kiállani nem képes, s a legkisebb morális adstrictio miatt magát mindjárt poltronságból az ördög karjaiba vetni kész; úgy hagyjon fel ön minden politikai bitvallással, mert önben a politikának bár mely színezete is csak egy könnyen megriasztható, s ennél fogva haszontalan apostatúra, s így igen valószínű Judására is fogna találhatni; hiven a charlatanizmus azon egyedüli dogmájához ubi bene ibi patria.

S ha már önnék a természeti adományok kiosztásánál a szilárd férfias jellem kincseiből mi sem juthatott is, az illedelem fentartása érdekében kérjük önt, ismerkedne meg legalább a világtörténet legújabb phásisaival, a miből aztán ön azt, hogy a fél századig küzdött francia radicalismus bár mi nagy csapásaiban is magát a legitimitás vagy pedig más természet elleni szövetségesek karjaiba soha sem veté vala, könnyen kitanulhatja.

On ugyanis doctrináival tudtán s talán akaratán kívül (!) az absolutismusnak kétféle utakon is kezére játszik, a menyiben egy részről a jelen fenálló rendszert gyanusítgatni, ugy más részről a radicalitás dogmáit ügyetlen apostolkodása által e honban depopularizálni egyaránt igyekszik.

Valóban a szegény radicalismus önnél ügyetlenebb kezekbe nem is juthatott volna.

De mondják sokan, hogy ön azt talán financialis speculatióbul is tehetto: a menyiben más jövedelmebb themára egy hamar nem akadhatott.

De ez esetben bizonyossá tehetjük önt arról is, hogy ennél háladatlanabb gondolatra nem bukkanhatott volna, a menyiben önnék efféle theatralis speculatiói a magyar nemzet tapasztalt lovgias jellemén bizonyos hajótörést szenvedendnek.

Egy oly nemzet jellemén, melynek azon politikai érettséget tanusító nemes magaviseletén, — miszerint hazája nagyságának az egyéniség legkényesb érdekeit alárendelni példátlan elszántsággal buzgólkodott — Europa legcivilisáltabb nemzetek szemei figyelmes csodálkozással csüggnék.

Egy oly nemzet jellemén, melynek még a megbukott, és ugy szólván legtöbbet vesztett párt rétegeiből is, reformunk új élete ellenében nyílt ellenszegülés a nemzet nagy dicsőségére legalább mindeddig sehol sem mutatkozott.

Ha csak az itt ott feltűnő salakot is annak nem tekintjük.

Mi önnék tanácsoljuk, hogy címét megváltoztatva, Martius 15-dikének méltatlan bitortott címéről már csak szerénységéből is — ha t. i. van — mondjon le.

Mi önnék tanácsolnánk, hogy ne nyomorgatná már azt a szegény radicalisimust oly miserabilis módon.

És önnék végre Hamlettel jó szandokból azt ajánljuk, hogy:

Go thy ways to a nunnery.

B. v. Koppantó.

Mult és Jelen.

A természet szomorú vala s az emberek csüggedtek, mert hiába várták a tavaszt, melynek kikeltét annyi előjel jósolá. Már kétség fogta el a várakozókat, hogy ez országra kedvező időjárás nem fog jöni. A mit emberi előrelátás tehetni gondolt — pedig mit tehet jobb időjárás megszerzése végett? — azt mind megtették az ország jobbjai, nem annyira biztos reményből, mint szent kötelességből, mely a mulasztást inkább rettegéi mint a halált. — S ime nyugatról meleg eső terjeszkedik ránk is: dúsan fakada ki a rét zöldje, s belombosulának a fák meredt galjai; a szonjas föld mehe megtermékenyült. Örömi mosolyg a természetben, mosolyg az emberek szeméből. Azonban kik a tavaszt epedve várták, s elérkezését siettetni törekvének, azok az öröm napjaiban is gondosok: mert jól tudják, hogy eső után ismét következhetik szárazság; tudják, hogy a szép tavaszt zord tél előzi, s a zavaros víz, mely most a virányokat öntözi, a tél havaiból olvadt; tudják kiváltképp, hogy a kedvező időt a gondatlanság elszalasztja, s avval oly kárt vall, melyet többé lehetetlen helyrehozni. — De némelyek, kik csak az esőre ébredtek, magok körül a nyiló kikeletet látván, azt hiszik, a dolgok menete most kezdődik csak; tehát boszankodnak, hogy minden nem csupa virág, hanem hogy szárazból feslik a bimbó; boszankodnak, hogy a patakok zavaros vizet öntenek; boszankodnak, hogy sehol még nincs erett gyümölcs. Nem hiszik, hogy előbb tél volt: nem tűrik a szárazakat, melyek a virágokat emelik; fosztják a virágokat is, gyümölcsöt akarván előteremteni. Vajjon ily nyugtalan és értelmetlen emberek tudnak-e kertészek vagy földművesek lenni, kik a hazát bőséggel elárasztandják? Bizony, bizony, magok is ehen fognak halni, ha kezeik munkája és eszök belátása után kell élniök! — — —

Olvastuk egy keletkező hirlap beköszönését a közönséghez, s abban megütözköve láttuk, hogy a hirlap, mindent akar ellenzeni, a mi Martius 15-dike előtti! Nyilván a szerkesztő csak a martiusi esőre ébredt fel életre; különben önmagát is ellenzeni kénytelen. Pedig ha önmagának is ellensége az ember, hogy lehet másoknak, hogy lehet a hazának barátja?

Hajlunk és szemléljük: hogy sokan, felette sokan teljesen elfelejtik a multat, egyedül azt tekintvén, a mi van, s ebből akarván építeni, a mi lesz. S azon meglepő rövidéletűség fanyarabb műveket mutathat fel, mint tán maga is óhajtana, vagy pedig, — mit hinni is alig lehet — ha ilyeneket csak ugyan óhajtott: többeket mutathat már fel, mint a menyire tán maga is számolt! És mi meggyőződünk, hogy rossz akarat, könnyű gondolás, és értelmetlenség több áradt el köztünk, mint lehetők is gondoltuk; egészen világossá lesz előttünk az, mit tennünk kell. ha nem akarjuk, hogy a józan nagy többség legyőzessék az értelmetlen kisebbség által. Mert mivel a józan többség a helyes állást bírja, könnyen elnéz hibákat; de bizodalmasságában nem veszi észre, hogy a nyugtalanok mozgékonyssággal pótolják kis számunkat, s az igazságot hangos szónoklással elnémitják; nem veszi észre, hogy a nagy tömeg mindig oda hajlik, hol erőt lát: mert az erőt jognak tartja; nem emlékezik, hogy minden alakuló időben a veszedelem akkor lett feljessé, midőn a nagy tömeg a nyugtalanokat kezdé szolgálni. Ne hát azok véleménye határozzon, kik tegnap előtt tán még semmi véleményben sem voltak: mert oly igazság, mely rögtön szülemlik, mint Mózes-ütötte sziklából a forrás, nem igazság, nem tartós állapotok feneke; hanem legfeljebb pillanatnyi világosság, mely múlik, mielőtt utat mutathat.

Az 1848-diki év 31. törvénycikkei nem vágják, s nem is vágthatják el az ezeréves multat országunk életéből; sőt inkább egy új ezeréves kornak alapjai akarnak lenni, s azért ezer évek emeletjei: nem azoknak megsemmítője. Ha e szép jelen nem nyugszik a multon, úgy nincs talpja, nincs állandósága, s nem fog semmi jö-

vendőt elbirni. Bünt követnek el azok, kik minden meglevő viszonyt bontanak, minden tartó rendet oldanak; s minthogy ez által az átmenetelt az új viszonyokba, menyiben rajtok áll, nehezítik; árulói lesznek a hazának, melynek fejlesztésén gondolkodni dolgozni, egyszersmind bajt és inséget hoznak azokra, kiket boldogítani akarnak. Igen is, ha szép jelenünk nem a multnak virágja, ránk nézve az európai történelemben fordulót tevő 1848-diki év hasztalan mulik, s Magyarországnak nem lesz jövője!

De nem szabad oda dőlnie a dolognak! A nagy és dicső változás, melynek terét a 31. új törvénycikk kiméri, a törvényhozás által indított meg s törvényhozás által fog eszközöltetni és bevégeztetni. Nálunk tehát fejlődés van, nem elszakadás a multtól; nálunk a jelen a voltra emeltetett, hogy rája ismét a ragyogó és magasba emelkedő jövő kor üljön. Mi növények, gyökereinket csak mélyebbre és nagyobb térre bocsátjuk; növények, de nem szakasztatunk le a gyökerekről; Magyarország még lesz!

Alacsony érdek tehetett-e valahol nagyot? Voltak ugyan idők, lehetnek is még: midőn az elvakult érdek uralkodott, s ellenében nemcsak a józanság, hanem a jog és igazság is erőtlenné lett; voltak idők, melyekben a bűntettek a nap hős tetteinek tartattak, s melyekről a történelem búsan emlékezik. De általok nem emelkedtek az egyedek, nem nyert az ország; sőt romlott a jelen s kétségessé lett a jövő. Építő erő nincs semmi az eszfeleenségben és rosszágban: a gonosz láng hamuvá tette a dicső alkotmányt, de még sehol és soha nem tudott legkisebbet is felállítani! —

Mindnyájan hiszünk, mondjuk, imádkozunk: Magyarország még lesz. Hogy hitünk meg ne csaljon, mondásunk hazugság ne legyen, és imádkunk kihallgattassék: nagy részben rajtunk áll. Igen is, lesz Magyarország, ha építünk és nem rontunk; ha gyűjtünk és nem vesztegetünk; ha össze tudjuk fűzni a multat a jövővel, melyek között a jelen van; lesz Magyarország: ha meggyőződünk, hogy a jelenkor fejlődés és nem elszakadás a multtól.

Csalás és csalódás fog el bennünket. Ugy látszik, hogy az ország egyik végétől a másikáig terjed el a rontás szelleme: pedig valóban nincs úgy. Zavarog több helyütt a földműves osztály, — de azt nyilván elcsábították, mert mihelyt felvilágosították: azonnal észre tér s belátja, hogy a jelen idő nem rontásnak ideje; hogy ő meg nem váltathatik, ha igazságot nem ismer el. Zavarognak a tótok, szerbek, horvátok, — de ki nem tudja, hogy részöknél egész más érdekek működnek, mint a melyek az ugy nevezett forradalmat élesztik? Ok idegenek hozzánk, ok sem multunkat sem jövőnket nem teszik; jöllehet a jelen fejlődést akadályozzák. A forradalomnak élesztőit és mozgóit azok között kell keresnünk, kik igazán a jelent akarják tenni, kik a magyarságot akarják multjáról leszakasztani, kik lehetlenné teszik, hogy a földműves osztály, a tótok, szerbek és horvátok féltelenségét rendre szólítsuk. S ezekre nézve van csalás és csalódás; ok számosaknak csak azért látszanak, mert legfőbbet lármáznak. Mind a mellett sokat ártnak? Nehezítik a kormányozást, mely annyi bomlás között cselekedni nem győz; bátorítják a zavarogókat, kik csak örülnek azon, hogy multunkat akarjuk elfelejteni; és csökkentik a bizodalmat, mely az erényt, a hazafiságot táplálja, s így valóban kétségessé teszik a jövőt. Pedig Magyarországnak még csak lennie kell.

Azért nézzük: kicsodák azok, kik ártnak, midőn használni akarnak; nézzük és némissük el. Gyávaság részünkről lemondás honunk ujjászületéséről. Hagyjuk a forradalmat a franciáknak: nekünk fejlődés kell, nekünk haladás a törvényhozás utján kell!

3.

Országvédelem.

II.

Robert Károly s I. Lajos idejében, de főleg Zsigmond alatt fejlődött ki a zászlóalji rendszer.

1132ben tartotta Zsigmond az igen népes, megyei képviselőkből is, állott gyűlést, melyen ezen ügy szabályoztaték. Ezen gyűlés végzéményében fel vannak sorolva, kik és menyi harcost kötelesek kiállítani, s micsoda vidékét az országnak kell az egyes zászlóaljaknak védelmezniök. 1435ben újra határozatott, hogy előbb a királyi katonák szálljanak szembe az ellenséggel; azután a főpapok zászlóaljai, úgy következzenek a nemesek azon arány szerint, hogy 30 jobbágy után állítsanak ki egy huszárt; a gazdagok saját zászlóik alatt vezessék embereiket hadba. Ki meg nem jelenik vagy későn érkezik, vagy engedelem nélkül haza megyen, elveszti javait; ingyen csak kaszálatlan füvet, fát és vizet követelhetnek, egyéb szükségéről magoknak kell gondoskodniök. — Albert végzéményében is van: „A király tart jövedelmeiből bérkatonákat, a főpapok is „teneantur servitia exercitulia facere“: egyházi jövedelmeikhez képest, s ha ezen hadak nem képesek az ellenséget feltartóztatni; következik az általános felkelés. — V. László alatt hasonló tartalmu végzés hozatott 1454ben: hozzáadotván, hogy kiküldöttek (electi) ügyeljenek fel arra, hogy mindenki a maga kötelességét megtegyje; hogy birtoktalan nemesek főnemesek zászlója alatt vivhatnak; kiskorúak állítsanak helyettest, osztoztalan testvérek közül egyik menjen esatába, a várakban csak egy egy kapitány maradhasson a szükséges őrzettel, valamint a nemesek udvaraiban egy tisztartó; pénzzel senki sem oldozhatja föl magát hadi kötelességétől. — Mátyás alatt hasonló határozat. Mátyás nevezetesen állandó hadsereget is tartott, mely mintegy 8000 gyalog és 2000 lovashól állott, ez a híres „fekete“ sereg. — 1492ben II. Ulászló alatt igen kimerítő rendelet hozatott, mely szerint a királyi zászlóalj szintén előre megy, azután a főpapok és bárók állítják ki illetményeiket a Zsigmondféle lajstromzat szerint; úgy azok is, kik ott még nincsenek megemlítve, mint Ujlaky Lőrinc, Korvin János, Zápolya István stb. A többi nemesek 10 háztól egy katonát állítanak ki, utoljára személyesen ülnek fel mindnyájan. — 1498ban még határozottabban rendeltetik az s lajstrom készítették, menyi katonát tartson kiki talpon; a zászlós papság e szerint 6750 lovas állita ki, kik között 2000 nehéz fegyverzetű volt. A mely papok tizedet nem kaptak, valamint a többi nemesek is, kötelesek voltak 36 portától egy nehéz fegyverzetű lovas, a veszélynek leginkább kitett vmegyékben pedig 24 portától egyet kiállítani s tavasztól fogva Márton napjáig folyvást talpon tartani. — Ily erélyes törvények hozattak még későbbet, az ausztriai házból való királyok alatt is; de a nemesség beleunt a hadakozásba, s elszegényedte miatt nemis volt képes a zászlóalji rendszer terheit elviselni. — Általában mindinkább hanyatlott azon rendszer főleg azért is, mivel célszerűtlennek mutatkozott, más hadakozási módon terjedvén el a löfegyverek mindinkább használatával. — Utoljára egészen megszűnt azon zászlóalji rendszer s helyébe állandó hadsereg hozatott be, melyet a nemtelen néposztályokból képeztek. — Az állandó nagy hadseregeknek ideje is, úgy látszik némileg lejárt már, s most a nemzet felfegyverkezését kívánjuk, a nemzeti őrseregre bizzuk a szabadság és haza védelmét. De erről következő cikkben.

5.

A büvészet és delejzetről keleten.

Kelet azon része a világnak, honnan az emberi intelligencia első szikrája származott, hol minden tudomány eredetét vette; s valóban az ember kíváncsi lesz, ezen emberiség bölcsőjének kitanulására, a szembeütő okozatok kútféjének kikémlésére s azoknak ujjonani föllelésére; meglehet a finomult világgal még érintkezésbe nem jött emberfajok természeti ösztönében, a rejtélyes működések, rejtett ismeretek kinyomozására, miknek titka a főnökök s a szent társulatok papjaik által óvatosan őriztetett. Itt azon értelmi hatalomról szándokunk szólni, mit jös-

latnak, bűvészetnek, delejzetnek (magnetismus) nevezni szoktak.

A bűvészet, mely persa nyelven bölcseletet tesz, s a természeti erők és oly rendkívüli dolgok ismeretére tanít, hogy azok természet csodáinak tekintethetnek; úgy lát-
szik, eredetileg Indiából jött, s onnan felső Ásiába vitetvén, Egyiptomba költözött. Thebes, Memphis és Meroe hangjai a templomok rejtélyeikre s Hammon orakulmaira emlékeztetnek.

Ásiában és Afrikában még most is találhatunk emberek és hitfelekezetek, kik rendkívüli titkok s erők birtokában lenni s bűvészeknek, varázslóknak, csillagjósok, ember s állat igézőknek mondják magukat. Ilyenek az emírek Konstantinápolyban, santonok Kairóban, kígyóigézők vagy bajum-ok, bektasik vagy szabad kómvészek és mogrebin-ek. Majd mind valamely vallásfelekezethez, a dervisek rendéhez tartoznak s isten által ihletetteknek hiszik magukat. Ezen különféle bűvészek közül, hely szűke miatt, csak némelyekkel ismertetjük meg olvasóinkat, leírásunkhoz egy abissziniai santonnak, dervisek keringőtáncának, egy kígyóigéző s egy delejzési jelenet ábráit csatolva.

Keleten a mevviszek vagy dervisek szerzeteseinkhez sokat hasonlítanak, s ott is mint nálunk különböző szerzetszabályokhoz kötvék s különböző egyenruhát viselnek. Legbecsületesebbek s kitűnőbbek köztök a keringő dervisek. Ezeknél a tánc különös neme az isteni szolgálatnak,

mely azonban sem szemet sem fület nem sért. Ezen török szerzetesek korántsem vakbuzgók

szema s a teremé, hol kegyes gyakorlataikat üzik, szema-khane. Ezen terem is különbözik más teremektől, alakja kupdas s 7 vagy 9 fa oszlopon nyugszik. A feliratok benne, mikben az alapító neve, hitvallás, allah (isten) s az első négy kalifa neve, valamint az erkölcsmondalmak foglaltnak, falakra vagy aranyozott rámakba irvák. Nézők előtt mély hallgatás közt csak 9, 11 vagy 13 dervis táncol egyszerre. Keringőknek a német kallótáncához sokat hasonlító ajtatos táncuk miatt neveztetnek, s azt mezitláb, egyenesen tartott sarkon, hűnyt szemekkel s tárt karokkal járlák. Ezen isteni tisztelőnél furesább látványt képzelni sem lehet, midőn ezen ábrándos s komoly férfiak teljes egy óráig csapócsigakint forognak, kúpalaku szürke nemezsüvegekben s fehér bokányaikban, melyeket forgás közt a lég esernyő módjára feszít ki.

Egy kézi dobok s harántsipokból álló zenekar szabja meg nekik mozdulataik topját (taktusát) s gyorsaságát. Ok maguk is többnyire zenérek s ügyesen játsznak különféle hangszereken, mint kintornán, csörgetyün, hat hurú hegedün, kézi dobon s harántsipon (neih). Ezen zene oly bájoló, hogy két háromszori hallása után az embernek magának is kedve lenne, a dervisekkel forogni.

A dervisek gyakran igen gazdagok, azonban mértékletesen s legkisebb fényezés nélkül élnek, s jövedelmeik főlölegét a szegények közt osztják el. A perai, konstantinápolyi zárdákban élő mevviszek a külvárosok jötevői. s az ő

Abissziniai kolduló dervis Kairóban.

vagy ostobák; sőt inkább műveltek, türelmesek s jótékonyak. Zárdájok neve Tekie, táncuké

ják el. A perai, konstantinápolyi zárdákban élő mevviszek a külvárosok jötevői. s az ő

Keringő dervisek táncá Konstantinápolyban.

tiszteletre épen úgy méltó mint okos főnökük (seik) mindenek által csaknem imádatik, s maga a szultán is gyakran látogatja meg őt zárdájában, s titkos értekezést tartván vele, tanácsot kér tőle. Azt is beszélik: hogy ezen szerzet egészen politikai, s valamint egy részről vallásuk a néppel hozza őket viszonyba; úgy más részről a kormány titkos rendőrei volnának.

Egyiptomban, valamint Algierben is találni delejező bűvészeket, kik többnyire mind Marokóból jönnek. Az arabok, midőn megbetegesznek: azonnal, mint nálunk is még gyakran látni faluhelyeken, bűvösökhöz folyamodnak. Ez zenérek kíséretében a beteg házához megy, kiknek nagyobb vagy kisebb száma a szenvedő vagyonságától függ. Cimbalmok, dobok, kobakok, semmi sem hiányzanak a világoslátás (clairvoyance) előidézésére. A bűvös az udvar belsejébe megy, ott egyenesen áll, fejét előre hajtja s felváltólag minden lábán hintálódik. Most az ének és zene elkezdődik s percenkint zajosabb lesz; a táncoló mozgásai aránylag gyorsabbak lesznek, s ez azon mód, mely által a dervis lelki elragadtatásba ejtetik. Egy asszony benzocgyánta füstét eresztí orlyukaiba; nem sokára elkezdődik az örültég, csalmája leszik, öve szétbomol, az izzadság csorog róla és szemei elhomályosodnak. Körülforogván, hátát és vállait csomós kötéllel veri, s ez azon pillanat, melyben a beteg hozzá vezetetik, az elragadtatás bekövetkezett. Most megállapodik, a betegek szemeibe néz, karjait testén s fején húzogatja végig, s maga elibe térdeltetvén, könyökeit hátra húzza addig, míg egymáshoz érnek s a csontízek nem pattognak. Most leírja a betegséget, megmondja a gyógyszert: elmond egy imát s a működésnek vége van.

A dervisek osztályaik közt vannak némelyek, kik nem oly erkölcsösek, s ezen tobzódók, ezen képmutatók a törvény fölibe emelkedvén, és szenvedélyeiknek hódolván, összefutják a világot és restségök s romlottságuk számára a népszerű vakbuzgóságot zsákmányolják ki. Ők legszigorubb életmód mellett, a legszemtelenebb tobzódást űzik, s az embernek látni kellett, hogy elhiggye: mily nagy légyen a nép ba-

Gaeidi, kigyóigéző Kairóban.

bonahite, mit ezen világos cinkosok elámitására használnak.

Ezek az úgy nevezett kolduló (bektaszsi) vagy utazó dervisek (szejjah), kik a nép együgyűségével visszaélnék. Hogy pedig ezen nagy befolyást megszerezhessék, legalább egy-

szer Mekkába kellett zarándokolniok. A hadji (zarándok) cím megszerzezi nekik a tiszteletet s jogot ad nekik, hogy a törvények fölibe emelkedhessenek. En gyakran láttam Kairóban ezen hadjiket, ezen tiszteletben álló képmutatókat (santon-okat), egészen meztelen járkálni a város utcáiban, a sok nép közt, mely őket nem csak elszenvedte, sőt még tisztelte minden ábrándaikat és szeszélyeiket. Az, kinek itt ábráját adjuk: egy Mekkából Kairóba jött abisszini kolduló dervis, ki minden nap valamely mecset ajtaja, vagy látogatott kávéház előtt áldogált, s kihez számos asszony járult tanácsot kérni, isten tudja mi okból és célból. Ezen fickó híres volt tudományáról s az arab szabad kőművesek társaságához tartozott, mit a nyakán függő agátkőcsillag bizonyított. Rangfokát a csillagon levő pontok száma mutatta. A mi szabad kőműveségünk az arabaitól származik.

Muzulmán szabad kőművesek befogadják gyülekezetükbe a keresztyén szabad kőműveseket is; azt hívnék, hogy ezek sem hiszik a hároságot, s épen oly egy istenhívők mint ők, s azzal megelejesznek.

Van még egy más dervisfelekezet, neve bajum, ez a viperákat és skorpiókat igézi meg; Kairóban gaeidi-knek nevezetnek; ez azon néptörzs neve, melynek nagyobb része házaknál a mérges állatok kiirtásával foglalkozik.

Ezen faj különféle neveket visel a szerint, mint az érdek változik, hol lakásukat felütötték. — Egyiptom némely részeiben ghagar, majd más vidékeken kharbut nevekkel ruháztatnak fel. Leghíresebbek azonban az úgy nevezett gaeidi-k-ek, kik egészen más fajhoz sorozandók. Vallásukra, nyelvökre nézve egészen ismeretlenek, s nyugati véreikkel, hihetőleg az eurpai cigányokkal, hasonló tulajdonokkal bírnak, u. m. kőszáletet űzván, ragadozások s lopásokból tengetik nyomorult életüket; mind-

azáltal bizonyos titkok birtokában vannak: mi által a közfigyelmet magukra vonják ugyan; de egyszersmind a néptől utálva, Arabia pusztáinak környékein pogány kutyáknak nevezetnek. (Vége következik.)

Delejezési jelenet Afrikában.

Egy nap Madrid palotában. (1570.)

Az I. Ferenc által építtetett Madrid nevű palota boulognei erdőben feküdt, s történelmileg azáltal lön híres, mivel Ferenc, ki a párisi béke egyik cikkének tartalmánál fogva köteles lett volna, Spanyolhon fővárosában mint fogoly élni, e cikket azzal játszodta ki, hogy egy ideig a helyett, hogy Madridban Manzanares mellett tartózkodjék, Madrid palotában Szajna mellett lakott.

Ezen palota kedvenc mulatóhelye volt a 20 éves Károlynak, ki itt egy sereg olasz és francia, anyja medicei Katalin tanodájában a csáb minden mesterségeibe avatott kurák által környezve, úgy élt mint háremében a szultán, s napról-napra, éjről-éjre kicsapongó dőzsöléseket tartott. — Madrid palota a legszemtelenebb, orcátlan s elfajult feslettség barlangja volt. Tollam borzad ezen kis Sodoma és Gomorhához hason palota büncinek további leírásától: a papírnak, mire irok, szégyenletében elpirulni, a tiutának pedig elhalványulni kellene: ha az itt ünnevelt tivornyákról a fátyolt fölemelni, s az itt összeroknultbujaságot s vétkeket méztelenségökben megmutatni akarnám.

Medicei Katalin, a király anyja, kinek szeme láttára történt ez mind, legaljasabb, leggazabb asszony volt, milyen valaha trónon ült; Katalin egy bestia volt, kinek neve piszok a Frankhon történelmében s oly mocok, mit századok nem képesek abból kitörölni. Katalin fiát, ki tíz éves korában atyja fejedelmi székébe ült, testileg s erkölcsileg akarta tönkre tenni, hogy az nralkodásra alkalmatlanná tegye. Legszemtelenebb szajhának, legarcátlanabb Maenadák s Haeteráknak kellett teste és szelleme erejét már csirjában megvesztegetni és szétadni, jobb érzelme minden gerjedelmét elfojtani, testiképgyöngíteni s lelkeben megrontani. Károly egy foltozott ringyongy király volt, de nem ő rá, hanem semmirekellő anyjára szálljon Frankhon átka, az utókor gyűlölete s utálat, a történelem szitka; mert egyedül ő volt oka, hogy Károly, ki szép tehetségei s némely jó tulajdonaihoz képest, melyektől őt megfosztani nem lehetett, a trón disze s dicsőségének emléke lehetett volna, Franciaország bélyege, anyja gyalázatának pelengére lett, melyre Clio, a történelem műszüze, medicei Katalin nevét eltörülhetlen betűkkel írta.

Hallgass, mily zaj! kúrthang, kutyacsiholás, lódobogás, ostorpattanás s sarkantyucsörgés — vadászatról épen most tér vissza a király. S harminc udvari kisasszony (jobbadán tüzes, buja, kéjvadászó olasz nők, egyik szebb, de szemtelenebb is a másnál) elibe sietnek a lépcsőn, csókolgatják, ölelgetik, s nevetve, énekelve hurcolják be a terembe, hol már megterítve van az asztal. Hirtelen, noha még csak délutáni négy óra van, meggyújtatnak a gyertyák s az ablaktáblák bezárattatnak, mert a kinn oly világosan s barátságosan sütő nap alkalmatlankodik: mert a király fesztelen akar mulatni s odaliszkáinak kendőzött arcaik gyertyavilágnál sokkal szebbek mint napfényénél, hol a fényvesztett szemek körüli fekete karikák s hervadt színök metsző ellentétet képeznek fiatalúságukkal; azonfelül, ha az ablaktáblák bezárják, a most már elkezdő zajt és tombolást nem hallani. Mellekszóban vidám kürt zene szólal meg; leülnek az asztal mellé, a király la Beuyere vakmerő francia grófnő s Gondi szemtelen olasz grófnő közt foglalt helyet, a vele szemközt ülő rimák kenyérgolyókkal hajigálják s asztal alatt lábait keresik. A többiek duzzognak, nyihognak, vagdalóznak, gunyolóznak, nyers elmésségeket fecsegnek s képleges trágárságot üznek. A pohár körüljár, isznak s jókedvük, vigak, pajkosok, vakmerők, esintalanok s végre szemtelének lesznek. Énekelnek s isznak, tréfát üznek s nevetkeznek, csókolnak s megeskölölkölnak s végre négy hosszú óra után fölkelnek az asztaltól... az ajtók bezárattatnak, most táncolnak, fölhevülnek, egynémelyek eloltják a gyertyákat, mások ismét meggyújtják, mert

a királyon kívül, kitől legkevésbé sem szükség tartózkodniok, más férfi nincs a teremben. Károly a Bachus, ki körül a Maenadák sora csintalan kéjben forog... csókolkodnak s táncolnak egész éjen át, míg csak a hajnalpir nem világít be az ablaktáblák hasadékain.

Kifáradva siet a király, tivornyázott seregével együtt álom karjai közé.

Hatott üt az óra. Pillantsatok Louvre palotába: itt térdel feszület előtt a szép, kegyes, istenfélő osztriai Erzsébet, II. Miksa császár lánya. Kezeit kulcsolja, s égre emelt szemekkel könyörög Frankhon királya boldogságáért, mivel őt hónap óta él házassághan, s a szíve alatt létező gyermekért.

(Folytatása következik.)

Elmefuttatás.

Minapi soraimban a nap és hold igen sokszor fordulván elő, mielőtt most a nők helyett férfiakról szólnék, szükségesnek látom a két nagy szónak történetét Herderrel röviden elmondani.

Akará az ur, hogy kettős fény legyen, s azonnal lön az égnek boltozatán; felmosolygott az első fény, és meleg világító sugarakban kelt föl az ujszülött nap, ékes volt mint vőfél, mely teljes bizalommal kopogtat arája ajtaján; büszke volt mint ifjú csatár első diadalának nyert babérain; tehát fényes, teljes, jótékony volt, mivel az ur minden teremtményeit ilyennek akarta tenni. Irigyelve nézé őt társa a hold, s bús lön, hogy a napot nem bírta felülmulni fényével. „Minek — mond — két uralkodó egy trónon. S ha kettőnek kell lenni, miért én a második? — A boszu és irigység epéje futotta el arcát, szeme bús, és fénye halovány lön; arcát foltok boríták el, alakját homályba burkolá, ujkört választá magának, s lön a csillagok királya; de fájt neki, hogy oly távol, s kicsinynek kell lennie — „Irgalom! — kiálta fel fájdalmában; s megjelent az ur anyja, s így mondá el az örök végzetet: Szerencsétlen te, kinek keblébe az irigység lopózott, mivel nem nyugvátl meg a mindenható akaratán, az leend büntetésed, hogy nem fogsz magadtól fényleni; sőt ha a föld, melyre nem is gondolál, elődbe lép, annyi világot adsz, mennyit ő enged. — Azonban hogy ismerd az urnak hatalmát, ő búdat is haszonra fordítja, és téged is királlyá tesz, de az éj, és csillagok királyává, könyeidet balzsammá változtatja, s hatalmat ad neked azt, a nap hevénél fáradok sebeire lehullatni; — „megelégedéssel fordult el az angyaltól, s arca vidámabb színt öltött, melyben mai napig is ragyog, és tanulván saját botlásán és fájdalmán, keserű szorgalommal lép a bankodokhoz és édes részvétellel osztja szét a balzsamcseppeket, melyek bánata könnyeiből fakadoznak. —

E történetkét, melyből mikint a férj, úgy a nő is tant, és tanácsot vonhat. a hidegebb lelkűek egészen az emberi társulatra tukmálják: napnak a férjet, holdnak a nőt nevezgetvén; bármit mondjon a pusztá melancholia embere, bármit forraljon a hevesvér ütéré, az ember lsten képére levén alkotva, annak jóakarátát soha nem szabad feledni; mire simulunk, idő- és viszonyokhoz alkalmazkodnunk kell; látván a nőt, lássuk a férfit is minőnek kell lennie.

Legyen a férfiú torony: mely a tanyátlan téreken, magány, vagy elhagyott vidéken tévedzőnek iránypontul szolgáljon; ne legyen ellenben oly érefejű torony, melyet minden villámlás menykőcsapással fenyegetessen.

Legyen szikla: mely a hullámot, viszontagságot, és kort rendületlen állja ki, mely a körült fekvő földhalomnak fala, támasza; ne legyen ellenben szikla, melyet semmi anyai vagy fiui hang, semmi felebaráti szózat meg nem indíthat.

Legyen tárcza: melybe filléereinket gyöngyörgetjük, s minden szükségünkben számolgatunk; ne legyen ellenben tárcza, melyben csupa kötelezvények, csupa adóssági levelek foglaltatnak.

Legyen harang, mely csengő hangjával a közel és távol lakókat is áhítra és imára szólítja; ne legyen ellenben harang, melynek nyelve csupa vészhangra szólamljon meg.

Legyen vár, mely háza, hazája, családja, és nemzete ótalmára szolgáljon; ne legyen ellenben vár, melynek multja vérbetűkkel legyen a történet könyvében megírva.

Legyen óra: mely szél, vihar, eső, zápor daczára pontosan mutatja az idő jelenét; ne legyen ellenben óra, melynek mutatóját mindig a mult után kell nógatni, vagy melyet időn kívül kell huzogatni.

Legyen zárca: melyben kincseink, s régi-seink rejtve; ne legyen ellenben zárca, melyben a lefolyt idők dicsősége megpenészledett.

Legyen betű: melynek határozott jelentősége mindig megmarad; ne legyen ellenben betű, melyet minden nyelven máskint lehessen írni, ejteni.

Legyen fegyver: melyet a nemzet nemzete védelmére ad; ne legyen ellenben, melyel más szabad nemzetek lecsapolására lehessen élni.

Legyen szó: melyet minden egyajku megérthessen; ne legyen ellenben szó, melyet más vidék másképp ért, és másképp értelmez, vagy másképp magyaráz.

Legyen zápor: mely villámaival és cseppeivel tisztít, és tenyész; de ne legyen zápor, mely a gyöngébb növényeket tövöstől kimossa.

Legyen mint nap: mely kölcsönös szeretettel enged fényt a holdnak, táplál, melegít, növeszt, és világít; de ne legyen nap, mely csak száritson, tikkasszon, melengesse házát, hazáját, s minden embertártását, növezzze, és világítsa minden sarjadékát. —

— — — y.

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Pest, Máj. 18án adatott át ünnepélyesen a ministeriumnak azon fölrás, melyben Budapest lakosai iránta hizodalmat szavaznak. Estve pedig a radical-körben közgyűlés tartatván; Teleki László elnök indítványozá: hogy hizodal munkat tettel is bizonyítsuk, s az önkénytesek tartására megkivántató szükségek fődözésére aláírásokat nyissunk. Ez határozattá levén, minden cassinók és olvasó társaságok: valamint a törvényhatóságok is föl fognak szólítatni ily adakozások gyűjtésére.

19kén estve a gőzössel következő hírek jöttek, mik a ministerekhez érkezett futár által is megerősítettek: Bécsben a mozgalom rendkívüli, királyunk személyét nem tartván bátorságban Insbruckba ment. A közügyérek a helytartó elnöke alatt azonnal összeülvén, a külügy-ministernek meghagyák, hogy ő a törvény rendelethez képest ő fölsége személye körül lenni tartozván; azonnal utána induljon, s arra kérje, hogy Magyarország székvárosába jöjjön.

20kán. Az önkénytesek száma szépen szaporodik: mondják, hogy már 800 vannak; ha a többi helyeken is úgy megy, ma hónap benők erős sereget fog birni a haza. Hasonlót mondhatunk a radical-körben nyitott aláírásokról. Föl, csak föl, honfiak! Hozzuk áldozatul a haza oltárára kincseinket, életünket. Szébb a dicső halál rabeletnél. Ha a haza elvész, mi is elvesztünk. Mutassuk meg tehát, hogy mi a szabadságot, nemzeti önállást föntudjuk tartani. Legyen jelszavunk: „A haza mindennek előtt!“ Vagy csak azért tűnt volna föl előttünk a dicsőség hajnala, hogy fényénél sírunkat meglássuk? Ha nem tudunk küzdeni a szabadságért, akkor nem vagyunk arra méltók.

21kén. A nemzeti gyűlés, mint hitelesen tudjuk: július 2kán veendi kezdetét.

22kén a nemzeti őrsereg a hadügyér, Mézáros Lázár fogadására vala kiállítva; mely hivatalosan hirdettetett. Azonban a rég óta várt minister nem érkezett meg. Annyi bizonyos, hogy f. h. 14kén Olaszhonból elindult.

23kán. Bizonyosnak mondják, hogy a hadügyér ma fog megérkezni.

Barbó. Mult hetekben volt A. Marot-hon e megyének szabadság ünnepe, a törvények kihirdetése, s a jobb lelkűek hálás szemeket emelének ég felé; míg más oldalon egy bárny-börbe öltözött farkas mindjárt a helyszínén föl-talakodék népszábitó bujtogatásával, a tót nem-zet jogai, sérelmei s eddig viselt jogáinak emle-getésével: de ugyanott rendre utasítván, saját híveinek káromlásai és átkai követék elüzött ko-csijára. — Léván is megtörtént az összeírás, a nemzeti őrsereg lelkesen működik, s tart hadi gyakorlatokat naponként kétszer, kár, hogy nálunk a szakértő kevés. Sz. A. buzgó fáradozásai-ért kellő méltánylást érdemel.

Rendre igazítás Ungból. Nem ke-vés embernél méltó indignatiót költött ön lapjá-nak 16dik számában megjelent ama cikk, melyet megyénk székvárosában lakó mózeshitűek üldö-zésére valami névtelen rágalmozó híhetőleg a sötét századok mohosult auto da fe-i közül kutatott ki. Mely cikket — miután köztapasztalat s azon körülmény miszerint valaminth pár héttel ez előtt még a só hivatal pénztáránál sem lehetett ezüst pénzre szert tenni: úgy mióta az ezüst pénz-menyisége a ministerium bölcsessége által küldött 40,000 ftok által megnevekedett, sehol sem-mi felakadás nem létezik, eléggé meghazudtolja — cáfolni nem szándokom, s csak annyit nyil-vánítok: hogy az rágalom, mit alávalóság csak a végett koholt, hogy városunk békes s a sza-badságra valóban megért lakosai között az egye-netlenség üszkét hányja el, s lobbantsa lángra.

E nyilatkozatot, mely többek meggyőződé-sét foglalja magában, most már saját nevem alatt kérem fölvetetni

Kovács Károly s. k.

a boldog emlékü időkben Ung megye táblabírája.

Unght májusi ünnepély.

Ungvárt, Május 20án. Miután a szabad sajtó hazánkban, a gondolatok és érzelmeknek szabad közölhetési korlátlan tért és versenyt en-gedett — mindenkinek joga van, sőt kötelessége, a közélet, akár egyes részleteibe, akár pedig tiszta politikai fejlődésekre — saját felelő-ségének terhe alatt — bocsátkozni. Szer-intem a sajtó mostani átalakulásunk szakában — az alkotmányos fejlődés és haladásnak, nem különben az anyagi és szellemi javulhatásoknak hatalmas eszköze — valóságos hatalom, és fegy-ver — melyek által ferde igazságtalanságokat — homályba burkolt ármányokat — illetlen garáz-dálkodó, s felfuvalkodott embereknek gyáva het-venkedéseit, napfényre hozván, mindenkinek ta-nács adója s öre lehet. — Ezeknek folytatában hí-ven s őszinte, higgadt kebellem megpróbálom folyó hó 14én nálunk az ugy nevezett cikerében gróf Buttler Sándor és Janitsád László urak által, egy a város polgári őrség részére rendezett nagyszerű lakomát, a nyílt téren tisztelt olvasóimnak bemu-tatni. — A tavaszias fényben ragyogó nap — nem csak városunk előbb kelő mind két nembeli lakosait csalta ki a szabadba — de a köröslegi közel eső vidéken fekvő katonai tiszték és számos birtokosok is családostul sereglettek a fentebb említett két egyén szives vendég szeretetök kö-vetkeztében — a nagyszerűen rendezett, szabad ég alatt tartandó májusi ünnepélybe részt venni; — ez utóbbiak között, különösen megemliten-dőknek tartom — igaz tiszteletünket és köz sze-retefűnket, még most is nagy mértékben bíró, volt megyei adminisztrátort, Pribék Antalt — és a mult országgyűlés egyik tüzes őszbajnokát, ér-demes követűnket Bernáth Sigmund urat — köz tiszteletben álló családjával együtt — a társaság egy része vig zene harsogásai között vígan lej-tette a csárdásokat — még a másik rész ifjú sza-badságunk dicsőítésére — tarackok roppogásai között őseink szokása szerint, gyorsan üritgette az áldomás poharakat. Éljen a szabadság! „éljen a törvényelötti egyenlőség! — éljen a testvériség — átalakult hazánk politikai láthatárán, hármas hit ágazat, melyekből meggyőződésem szerint, honunk jövő boldogsága, dicsősége és szabadsá-gának tiszta sz. forrása buzog ki — a vidám ke-délyeket, még eddig semmi rendtelenség meg-

nem zavarta. — Szép volt látni, miként a törvé-nyekben megtestesített szabadság — egyenlőség — és testvériség, isteni eszméi előtt, — a kö-zöttünk annyi viszályt, és keserűséget okozott kasztok jéghideg rendszere, mindinkább olya-dozván — a jog egyenlőség kebel dagasztó ér-zetének melegével — nyújtá jobját, föl emelt polgártársának, a léleekben megvigasztalt nemes. — A társaság festői csoportozata, leghíresebb művésziünk esztéjének sem válna szégyenére. — A pazar bőséggel ellátott ebéd ideje elmúlt — a poharak gyakrabban koccantattak össze — talpra esett áldomások egymást érték — melyek leg-inkább szeretett fenséget nádorunkat — és hazánk lelkes fiaiból alakult közügyességünket illeték — eszembe jut itt, híres költőnk Kisfaludinak egy ily alkalommal megemlíthető szép verse:

Durogtanak a mosarak,
hogy a bércok ropogtak
Kongtak a sok üres hordók,
az ostorok pattogtak.

De nem tehetek róla, hogy mind ezek után is bús sejtelen rezgi át keblemet, nem tehetek róla, hogy nemzetiségünk romjain feltűzött test-vériség zászlójának, nem bírok felfigyelni — mert ugyan e napon — ugyan e vígan zajgó tár-sas körben fájdalommal kellett iapasztalnom — hogy ifjaink miveltebjei között — minden igaz-ságos méltánylatokat megvetve — többen vagy-nak, kik a franciákat majmolva, kitárt vitor-lákkal, republikánus irányban rohanni vágy-nak, és e végből, új politikánk, igazságos méltány-latát gunyosan s vakmerően megvetve — aljas lovagiatlan modorban, nem átállották, bizonyos fiatal megyei tisztviselők (kiknek neveit, most az egyszer — de üdvemre mondom utoljára — elhalgatom — ugy az öszves nemességet, és be-csülettel romba dönt táblabírákat, mint megyénk-ben köztiszteletben álló, s mondhatom jobbadán a községek főkeletes bizodalmit még most is nagy mértékben bíró, bizonyos tisztelt egyént — kit egy e hazában ösméretes jeles hazafi — azon ritka népszerűségéért, melyel e megyében birt — s jelenleg is nagy mértékben bír — nem ré-giben fejt hollónak nevezett — és ki az ó vi-lágban, megyénk előbbkelőinek unszolására, kormányzói főhivatalát, csak azon hazafui ösz-tönből válalta el, — hogy az absolutismus sorvasztó bilincseinek sulyát, kasztokban egyesült megyékben könnyítse s türethető tegye — azon tisztelt férfit, ki alszolgabírói pályájától kezdve, főkormányzói hivataláig, lelkiismeretesen s tisz-tán sáfarkodott — mindenkor haladás embere volt, — gunyos és csipős élceikkel illetni — adja isten hogy rossz proféta legyek — de ha azon egy pár könyelmű tisztviselőknél, poharozás között, szórt gunyos és csipős okoskodásaik — többi fiatalaink, és új polgártársaink között viszhangra és utánzásra találnának — a nép bol-dogító testvériség sirva kéntelenitnének, fölünk bucsút venni — mely esetben a nyilvános rend felbomlása könnyen előidézhetődnék. — Minden hazafinak — de leginkább a törvények felett ör-kődő megyei tisztviselőknél — kivált hazánk mos-tani lázas viszonya között, — kötelessége, azon elemeknek, melyek ingerültségből támadnak — s melyek minthogy szélvész gyanánt dülnek, nem is könnyen fékezhetők — veszélyes kifejlődését gátolni — szerintem pedig ez csak a feszültség és ingerültség lecsillapítása által lehetséges. — Te-gyünk le tehát minden ábrándokról, melyek új politikánkat — öszve nem férnek, ne legyünk tulzók — a magyar nemességet — nemzetisé-günk és szabadságainknak századok óta hű ör-jét és megmentőjét — azon nemességet, kik a nemzeti egységnek szükséges összeolvadását érez-vén — sajátukat a haza oltárára áldozatul tet-ték — s kiknek jobbadán ez áldozat után, tiszta szívöknél mi sem maradt egyéb, — ne töreked-jünk gunyos, csipős modorban megsemiteni — hadd maradjon meg a nemesség hivatása — t. i. legyen ő mindedig a nemzet előharcosa — le-gyen a kormány és nép közötti szigorú ellenőr. — Mi ha nem történik, és nagyszerű áldozatának díja, guny és megvetés találna lenni — valamint mindenütt e honban, ugy béke szerető megyénk-

ben és városunkban is, a villám egyszerre le-esapna — a szerencsétlenséget pedig elhárítani meggyőződésem szerint, akkor nem könnyű do-log volna. — Egy csepp hideg vért tehát, az is-tenért — ha mindig rohanunk — rohanunk a cse-lekvésbe — rohanunk a szeretetbe — rohanunk a gyűlöletbe, rohanunk a bizalomba, rohanunk a gyanuskodásba, a magasztalásba, a gyalázás-ba s a t. s a t. ugy mi soha se leszünk érett nép — soha sem méltók széles szabadságokra. — A jelen volt polgárok becsületére legyen azonban mondva: azon bizonyos megyei tisztviselőknél, könnyelmű, inkább borszesz szüleményének ne-vezhető, gunyos és csipős kifejezéseik, kevés, vagy épen semmi viszhangra nem találtak. — A leginkább megsértett tisztelt egyén látván az el-lenne gyáva módon szórt élcek tompaságait, mi-után azoknak mérges fulánkjai természetes jó kedvtől nem tudták megmérgezni — tiszta érzete-nek tudatával, többek kíséretében, vidor kedvel, bucsút vön a társaságtól — Sajnosan nélkülöz-tük megyénk egyik leglelkesebb emberét — de jól teite, hogy távozott. — — Az estig tartó, de nem minden ingerültség nélkül folyt mulatsá-got, Kovács Antal színigazgató ur — különösen némely jelen volt egyéneket sajátosságosan jellemző darabbal „A Garabonciás Deák“ fejezte be — melynek végével, mosarak durrogásai kö-zött zene kíséretében, mindnyáján házi tűzhe-lyeikhez tértek. * * *

A horvátországi bán tömegees fölke-lésre szólította volna fel a horvátokat. A tarto-mányi gyűlést június 5kére tüzti ki.

Nemzeti szerint Jelachich 6 főispánt már tettleg nevezett ki, különösen a veszedelmes Gajt pozsegai főispánná.

Turóc és Trencsin megyékben néme-lyek, elsőbeön evezetesen egy Hodzsa András szu-csányi lelkész (melyik hitfelekezeti?) indítványá-ra, a tót nyelvet akarták tanácskozmányi nyelvvé tenni; azonban a panszlavizmus e szándoka nagy bajjal elnyomatott s nem sikerült.

Ausztria.

Bécsben folyó hó 15dikén új lázadás ütött ki, minek következtében ő fősége a császár és király 17dikén esti 9 órakor hirtelen eluta-zott, mint mondják Insprukba (Tiróliába), s pe-dig a császárné, Ferenc Károly és neje s három főherceg ő fenségök kíséretében. Most már a bécsiek bánatukban csaknem kétségbe esnek. — Erre azt mondja a „Morgenröthe.“

Ezen demonstráció által a bécsi nép az aris-tokrátiát erkölcsileg nyaktílozta.

A tanácsok az alkotmányszerű kényuraságot megbuktatták.

A nemzetőrség az uralkodó házat megmen-tette.

Munkások a jog fenyegető hatalmát a hát-térben képezte; 15,000 harcra kész munkást le-hetett fölebbi napon látni.

Az ugy nevezett haut volée Bécsből taka-rodni kezd. Megunták ott magukat! Ha, ha, ha!

Katonatisztek egymásután kilépnek, t. i. az aristokraták. Szerencsés utat! majd jobb, ügye-sebb polgártisztek lépnek helyökbe.

Abauj-kassai napi események.

Máj. 21. A város közelében fekvő ugy ne-vezett Bankó kellemes fürdőhelyen ma délután számos vendégek jöttek össze; ezen összejövetel célja, mint hallánk: a közelgő városi tisztúj-tásra vonatkozó előleges tanácskozmány lett vol-na; ha — de az az átkozott, ha néha még a leg-vérmesebb embereket is hallgatókká teszi, s most az egyszer maguk a híres (?) szájhősök is némán maradtak mint a hideg sár — s így re infecta domum rediverunt. — Multság semmi, tanuság elég volt.

Máj. 22. Nyilvános közgyűlés volt, tárgya a hivatalok rendezése. — Az erdőszeti hivatal alig hozatott szóba is, pedig ez a lakosság leg-nagyobb, éberebb figyelmét igényli, miután az erdők ezentul a városiak egyik legfőbb jövedel-

mét teendik; a városnak nagy terjedelmű igen szép erdői vannak, s ezen jelenleg a legrosszabb, desperatusabb sach-matt állapotban léteznek, azért szükség a bajon segíteni, míg van idő; a szak nem értő hivatalnokokat szakértő gyakorlott jeles, leginkább pedig értelmes főerdész, főleg olyanokkal kell kipótolni, ki élete nagyobb részét sach mellett a casinóban elélni nem fogja, ki a kandallónál a politikáról gyomor-émelygő értekezéseket nem tartand s a t. A gyom többé soká semmi esetben kiirthatlan nem maradhat. A fát gyökerestől kell kivágni — ilyenekben semmi atyafiság, sógor vagy komaság tekintetbe nem vétethetvén.

Máj. 23. Ismét nyilvános közgyűlés, melyben az egymás után leérkezelt nagy, ismert fontosságú és sürgős segélyt kívánó több rendbeli közügyéri rendeletek tanácskozás alá vétettek, s a szükségelt célszerű intézkedések rögtön meg is tétettek; addig is, míg az eredményről hiteles adatok nyomán bővebben szólhatunk, bizony mondhatjuk, hogy e város lakosai a haza községségére nyújtandó segélyben nem lesznek az

utolsók, s mindent, mi módok s hatalmukban áll, szíves örömet megtévén, semmi áldozattól el nem fognak rettenni, miért is a város összes lakosságának szívből eredett éljént kiáltunk. Eljenek!

Máj. 24. Tegnap „számos polgártársak nevében“ aláírással egy valóban erős, de a közvéleményekhez mért lelkes felszólítás magyar és német nyelven megjelent, mely, mivel sok keserűt foglalt magában, a városi tanács figyelmét fölébreszté, Werfer nyomdár a tanács elibe hivatván, a felszólítást szerkesztők neveiknek kimondására felhivatott; a derék nyomdár felelete dicséretére válik — Mint hallani, e tárgyban nyomozás rendeltetett, — az egésznek kiemenetelére valóban kíváncsiak vagyunk — részünkről az egészben, ha hiba, egyéb hibát nem találunk, mint azt, hogy a felszólítás alá az azt kéziratban aláírtak nevei ki nem nyomattak, és hogy az illetők név szerint meg nem nevezettek, mert a titkolódás ideje lejárt már, mindent nyilván kell, illő, szükséges tenni s a gyanúsításnak hasonló esetekben egészbeni féltételével

a vádlottakat megnevezve a vádak tisztán, leplezetlenül előadni.

Egyebiránt úgy hisszük, hogy a felszólalók az átalanoságban előadottakat okmányokkal is képesek lesznek bizonyítani, s azt, a mit elkezdettek, dicsőségesen be is végzendik. — Uraim! vigyázzanak, a darázs-fészekbe nyulni veszélyes. —

Máj. 25. Reggeli 7 ór. a helybeli székes-egyházban tartott isteni tisztelet után a városi táncteremben Steer Ferenc közszeretető s tiszteletű polgártársunk, mint tisztválasztási elnök, elnökléte alatt választók gyűlése tartatott, a voksok összeszedésére választmányok neveztetvén, a szokásos hitet letették, és a titkos szavazás négy külön helyen elkezdődött, mely is este felé bevégeztetvén az eredmény, még e sorok íráskor nem tudatott. Az egész választás alig hihető egykedvűséggel végbement, egy két népszerűséget erőnek erejével vadászó uracsok agitációja számba sem vétethetvén.

Klestinszky László.

Habt's Acht! Nehmt's euch zusamm Hascheln! mer kümmen zu gehen vür ünsern Kümmmandanten sein Haus! Regimentstremler! schlog ein! trüm! büm! trüm!